

İLAÇ AKILCI KULLANILIRSA YARARLIDIR

Doğru ve uygun fiyatlı ilacın, gereken anda, gerektiği miktarda kullanılmasının akılcı ilaç kullanımının temel ögesi olduğu konusunda tam bir uzlaşma söz konusudur. Akılcı olmayan ilaç kullanımı ilaç tedavisinin kalitesinin düşmesine, bunun kaçınılmaz sonucu olarak morbitide ve mortalitenin yükselmesine; boşa kaynak harcanmasına ve tedavi maliyetinin yükselmesine neden olmaktadır. Bu nedenle, akılcı ilaç kullanımına yönelik tedbirler almak, sağlık otoritelerinin ve sağlık alanında çalışan kuruluşların temel görevlerinden biridir.

Akılcı ilaç kullanımı konusunda müdahaleler, temel olarak dört ana başlık altında toplanabilir: Eğitim programları, savunuculuk programları, politika geliştirme programları ve araştırma programları.

MİSED'in bu sayısını akılcı ilaç kullanımına ayırmamız, bu müdahale alanlarından ilkinin, eğitim programlarının kapsamı altında, bu başlığa yönelik bir ilk adım olarak değerlendirilmelidir. Ancak, elbette bu çaba yeterli değildir. Gerisini getirmek, akılcı ilaç kullanımı tedbirlerini eczacılara yönelik meslek içi eğitimin onsuz olunmaz bir parçası haline dönüştürmek konusunda çabamız sürecektir.

Diğer yandan, savunuculuk, politika geliştirme ve araştırma programları konusunda da eczacılık camiası olarak üzerim-

ize düşeni yapma gayreti içinde olmamız gerektiğini düşünüyoruz. Bundan sonraki adımlarımızda bu alanlara yönelik de müdahalelerde bulunduğumuzu göreceksiniz. İlaç akılcı kullanılırsa yararlıdır anlayışı, bizim mesleki sorumluluğumuzun bir parçası olarak kalmaya ve umarız yaygınlaşmaya devam edecek.

Akılcı İlaç Kullanımı Uluslararası Ağı verileri, DSÖ Afrika Bölgesi'nde İlaç Kullanım araştırmaları ile birlikte, ilaç kullanımına yönelik müdahalelerin de sayıca diğer bölgelerden çok daha fazla olduğunu gösteriyor. Aynı rakam Avrupa Bölgesi'nde 4'te kalıyor. Bu aynı zamanda, akılcı ilaç kullanımının az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde büyük ve müdahale edilmesi gereken bir sorun olduğuna işaret ediyor. Türkiye'de de böyle bir sorun olduğunu biliyoruz, ancak dağınık bilgilerimiz kimsenin işine yaramıyor. Bu alanda da acil çözümler üretmek, yine bize düşüyor.

MİSED, 7-8'inci sayılarını çıkararak, kurumsallaşmaya başladığını ve acil bir ihtiyaca denk düştüğünü kanıtladı. Dergimize emek verenler, bu kadar güzel ve içerikli bir dergi ile emeklerinin karşılığını aldıklarını düşünüyorlar. Ben de bir kez daha onlara bu emeklerinden dolayı tüm eczacılık mesleği adına teşekkür ediyorum.

Uğur Demirel

Sahibi

Ecz. Mehmet Domaç
(Genel Başkan)

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ecz. Sabih Tekin Çağlar
(Genel Sekreter)

Yayın Koordinatörü

Akın Çubukçu

Yayın Sekreteri

Sanem Aslı Yürür

Yayın Kurulu

Ecz. Erdoğan Çolak, Ecz. Ekrem Eşkinat, Ecz. Sertaç Özmen,
Ecz. Cihan Dinç, Ecz. M. Çetin Germenli, Ecz. Nükheth Tartan,
Ecz. Fırat Ateş, Ecz. Metin Kocagül, Ecz. Müheyya Dinç,
Ecz. M.Şerif Boyacı, Ecz. Bülent Artun, Ecz. Şükrü Ciravoğlu

Danışma Kurulu

Aysel Gürsoy, Doğan Yücel, Erçin Erciyas, Emre Dölen, Eriş Asil,
Fethi Şahin, Gökhan Ertan, Hadi Bilaç, Hakan Berkan, Hüsnü Can Başer,
Ihsan Çalış, İnci Gül, Mehmet Öztürk, Murat Şumnu, Osman Özdemir,
Seçkin Özden, Serdar Uma

Kapak ve Sayfa Tasarımı

Candan İpekçi

Basım Yeri

Fersa Matbaacılık

Teb Haberler eki
Türk Eczacıları Birliği Yayınıdır

Yazım Kuralları

MİSED'de yayınlanacak yazılar derginin amaçlarına uygun bir biçimde, yani açık ve anlaşılır bir dil ve biçimde yazılmış olmalıdır. Yazar(lar) okuyucuların belli kavram, tartışma ve kaynaklara aşına olduğunu varsaymamalıdır. Yazılar iki kopya (biri orijinal, biri kopya) ve bilgisayarda World 6.0 formatında tek aralıklı yazılarak diskete iletilmelidir. Yazarlar kısa özgeçmişleriyle birlikte bir resim göndermelidir. Yazının daha önce herhangi bir yerde yayınlanıp, yayınlanmadığı başvuru sırasında mutlaka belirtilmelidir. Yazılar bir başlık ve yazar(lar)ın ismiyle başlamalı, yazar(lar)ın bağlı olduğu kurumlar ve akademik unvanları bu sayfanın en altında belirtilmelidir.

Tablolar ve şekiller metin içinde geçen sırayla numaralandırılmalı, metin ile ilişkilendirilmeli, bir başlığa sahip olmalı ve bir yerden alıntı ise mutlaka altında kaynağı belirtilmelidir. Şekil ve grafikler printer çıktısı olmalıdır. Dipnotlar metin içerisindeki sırayla numaralandırılmalı ve dipnotun geçtiği yerde, o sayfanın sonunda yer almalıdır. Kısaltmalar, sadece genel olarak bilinen kısaltmalar kullanılmamalıdır. Ekler ana metnin en sonunda verilmelidir. Kaynaklar, metinde satır üstünde, geçiş sırasına göre numaralandırılmalı ve metnin sonunda bu numaralarla sırayla belirtilmelidir. Kaynaklar şöyle düzenlenmelidir:

Makale için; Yazarın soyadı, adının baş harfleri, makalenin tam başlığı, derginin adı (italik ve uluslararası kısaltmalara uygun olarak), cilt no, sayfa no (başlangıç ve bitiş) yıl. Birden fazla yazar adı varsa hepsi yazılmalıdır.

Stalcup AM, Chang SC, Armstrong DW, Pitha J.(s)-2 Hydroxypropyl- b-cyclodextrin, a new chiral stationary phase for reversed - phase liquid chromatography, J.Chromatogr. A, 513, 181-194, 1990. Kitap için; Yazarın soyadı, adının baş harfleri, varsa bölüm başlığı, varsa editörün soyadı, adının baş harfleri, (ed) ibaresi, kitabın adı (italik), yayınevinin adı, şehir, varsa cilt no, sayfa no, başlığı yıl.

Nagai T, Takayama K. A Novel Method Based on Artificial Neural Networks for Optimizing Transdermal Drug Delivery Systems, Wise DL (eds), Handbook of Pharmaceutical Controlled Release Technology, Marcel Dekker, Inc., New York, 271-285, 2000

Yazılar aşağıda yer alan adrese teslim edilecektir.

Türk Eczacıları Birliği
Farabi Sok.No:35 Çankaya/ANKARA
Tel:0312 4672512
Faks: 0312 4677585

Dr.Ecz.Akın ÇUBUKÇU

*Y*ayınlandığından bu yana, meslektaşlarımızın beğeni ve ilgiyle izledikleri MİSED 7.8. sayılarıyla kısa bir aradan sonra okurlarıyla yeniden buluşuyor.

Elimizdeki sayılarında MİSED, bu kez Akılcı İlaç Kullanımı (AİK) ağırlıklı olmak üzere, Kendi Kendine Tedavi ve Mantar Zehirlenmeleri hakkındaki iki incelemeye de sayfalarında yer veriyor. Bu arada, adını çoğumuzun ilk kez duyduğu "Hıfzısıhha Mektebi" nin faaliyetlerini anlatan bir tanıtım yazısı da dikkat çekiyor. Mektep, 1928'de çıkan bir yasadaki kaynağı alıyor, 1939 da kuruluyor, 1982 de faaliyetleri durduruluyor yine Cumhuriyetimizin ilk yıllarında kurulması kararlaştırılan bu Mektep'in nostaljik bir havadan çıkıp, çalışmalarına yeniden başladığına tanık olmak; Cumhuriyetin kurup geliştirdiği orkestramızın, tiyatrolarımızın ve daha bir çok değerlerimizin silinmesi ve sindirilmesine yönelik ypratma ve kemirme çabaları arasında yüreğimize su serpen bir olay olarak görülmelidir. Bu nedenle yönetici ve çalışanların kutluyor, başarılar diliyoruz.

AİK makaleleri arasında, Dr. Salih Mollahaliloğlu ve arkadaşlarının yapılmış bir araştırmanın sonuçlarını "Bartur ve Bolu İlleri Recete Örnekleri - Maliyetlerinin Akılcı İlaç Kullanımı Çerçevesinde Değerlendirilmesi" başlıklı bildiri de konunun hekimler açısından ne denli önemli olduğu sergilenmektedir. Bartur ili örneğinde reçetelendirilen ilaçların %44.1'i ; Bolu örneğinde ise %45.6'sı uygunsuz, bir başka deyişle irrasyonel (akılcı olmayan) olduğu ortaya konulmaktadır. Durumun Türkiye genelinde de çok farklı olmayacağı kanısındayız. O halde reçetelendirilmiş ilaçların akılcı kullanımında, hekimlerimizin bilgi-

lerini gereği gibi kullanamadıklarını söylemek şaşırıcı olmayacaktır. Konu çerçevesinde eczacılarımızla yapılan röportajlarda meslektaşlarımızın büyük bir bölümünün AİK daki bilgi, öneri ve davranışları, olayları izleme ve yönlendirmede dikkat çekici bir düzeyi yakalamış olmaları meslek ve halk sağlığı açısından iyi işaretler vermektedir.

Prof. Dr. İlker Kızılcık, Prof. Dr. Aslı Özer – Ecz. Nuri Karakaya, Prof. Dr. Meral Keyer Uysal, Prof. Dr. Osman Özdemir – Prof. Dr. Gül Baktır, Sanem Aslı Yürür, Semiha Yalılı'nın yıllardır tartışılmakta olan AİK ile ilgili makaleleri, değişik bakış açısından yaklaşımı ile konuya başka derinlikler kazandırıyor.

İlaçla Kendi Kendini Tedavi –OTC ve ardından İlaçda Reklam hep birlikte öne sürülmek istenen bir üçlemedir. Prof. Dr. Erden Güler ve Yrd. Doç Dr. Zerrin Aşan'ın Eskişehir'de yaptıkları anketin sonuçlarını “ Kendi Kendine Tedavi ve Kişisel Sağlığın Önemi” adlı makalelerinde bulacaksınız. 750 birey üzerinde uygulanan anketin sonuçları, insanlarımızın sağlıklarının bozulmaması ve bozuklarının giderilmesi için başvurdukları yöntem ve davranışlarının istatistiksel olarak değerlendirilerek konunun yurt düzeyindeki bir kesitini göstermektedirler.

Prof. Dr. Erden Güler, ne yazık ki artık aramızda yok. Prof. Dr. Erden Güler'e eczacılık bilimlerine ve meslek kuruluşlarımıza yaptığı büyük katkıları için bir kez daha teşekkür ediyor, kendisini sevgi ve saygıyla anıyoruz.

“Mantar Zehirlenmelerine (Misetizm) Genel Bakış” başlıklı makalesi ile Dr. Ecz. Bülent Çetin, mantarlar hakkında ayrıntılı bilgiler sunuyor.

Bir daha ki sayımızda görüşmek umuduyla esenlikler diliyoruz.

Sanem Aslı Yürür

İçindekiler

akılcı ilaç kullanımı

Gökçehan DAÇE

4 Neden Akılcı İlaç?

Sosyolog Ecehan BALTA

8 Akılcı İlaç Kullanımı Dünya Sağlık Örgütü Veri Tabanı

Sosyolog Ecehan BALTA

10 Yanlış İlaç Kullanımının Yarattığı Problemler

Dr.Salih MOLLAHALILOĞLU, Ecz.Emel AŞKIN,
Dr.Özlem COŞKUN, Uzm.Dr.Refik İMAMECİOĞLU,
Dr.Ümit BAŞARA, Ecz.Sibel ARSLAN

16 - Akılcı İlaç Kullanımı Nedir?
- Hıfzıssıhha Mektebi Faaliyetleri
- Bayburt ve Bolu İlleri Reçete Örneklemi Maliyetlerinin Akılcı İlaç Kullanımı İlkeleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Prof.Dr.İlker KANZIK

42 Akılcı İlaç Kullanımı

Prof.Dr.Aslı ÖZER, Ecz.Nuri KARAKAYA
Arş.Gör.Çiğdem SELLİ

48 Akılcı İlaç Kullanımı

Prof.Dr.Meral KEYER UYSAL

55 Akılcı İlaç Kullanımı, Eczacının Sorumluluğu

Prof.Dr.Osman ÖZDEMİR, Prof.Dr.Gül BAKTIR

56 Yaşlılarda İlaç Etkileşimleri ve Rasyonel Tedavi Açısından Önemi

akılcı ilaç kullanımı/röportaj

Sanem Aslı YÜRÜR, Semiha YALILI

64 Akılcı İlaç Kullanımı Konusunda Serbest Eczacılar Ne Düşünüyor?

kendi kendine tedavi

Prof.Dr.Erden GÜLER, Yrd.Doç.Dr.Zerrin AŞAN

80 Kendi Kendine Tedavi ve Kişisel Sağlığın Önemi

mantar zehirlenmeleri

Dr.Ecz.H.Bülent ÇETİN

92 Mantar Zehirlenmelerine (MİSETİZİM) Genel Bakış

bölümler

ÖDÜLLÜ BULMACA

102